کتابخانه‌ی دکتر مکس · جلد ۲۰

تعویض مفصل زانو؛ ۶ هفته قبل تا یک سال بعد

تصمیم درست، آمادگی قبل از عمل، روزهای اول، صاف و خم شدن زانو، از واکر تا راه رفتن بدون عصا، و برنامه‌ی تمرینی هفته‌به‌هفته تا یک سال

دکتر مکس زینلی · فیزیوتراپیست

MAXACADEMY

با دکتر مکس همراه باش

ویدیوی تمرین‌ها، تحقیقات تازه و پاسخ سؤال‌هات رو در کانال‌های دکتر مکس دنبال کن. برای باز شدن هر کانال، روی آدرسش بزن:

کانال	آدرس
اینستاگرام	instagram.com/dr.max.zeinali
کانال پخش اینستاگرام	عضویت در کانال
یوتیوب	youtube.com/@dr.max.zeinali
تلگرام	t.me/drmaxzeinalibook
کانال واتساپ	عضویت در کانال
وبسایت و تست‌های آنلاین	drmaxacademy.com

پیش از شروع بخوان

این کتاب آموزشیه و برای کمک به آمادگی و توان‌بخشی خانگی نوشته شده؛ ولی جایگزین دستور جراح، معاینه و برنامه‌ی فیزیوتراپیست نیست. **هر جا دستور جراح خودت با این کتاب فرق داشت، دستور جراح مقدمه.** اگه بعد از عمل **تب بالای ۳۸ درجه، لرز، قرمزی گسترش‌یابنده یا ترشح از زخم، درد و ورم و سفتی ساق، یا تنگی نفس و درد قفسه‌ی سینه** داری، فوراً با جراح تماس بگیر یا به اورژانس برو (در تنگی نفس یا درد قفسه‌ی سینه، فوراً ۱۱۵).

© دکتر مکس زینلی · MAXACADEMY · همه‌ی حقوق محفوظ است.
هرگونه کپی، انتشار یا فروش این کتاب بدون اجازه‌ی کتبی ممنوعه.

تصاویر افراد این کتاب با کمک هوش مصنوعی ساخته شده و از نظر درستی حرکت، توسط فیزیوتراپیست بازبینی شده‌اند.

فهرست

بخش ۱: تصمیم ۹

۱. تعویض مفصل زانو چیه؟ ۱۰

۲. کی وقتشه؟ ۱۱

۳. انتظارات واقع‌بینانه ۱۳

۴. خطرها و عوارض ۱۵

۵. سؤال‌هایی از جراح ۱۷

۶. ۸ باور غلط ۱۹

بخش ۲: ۶ هفته قبل از عمل ۲۱

۷. پره‌هب: چرا قبل از عمل تمرین کنم؟ ۲۲

۸. تست‌های شروع ۲۳

۹. برنامه‌ی ۶ هفته‌ای پره‌هب ۲۴

۱۰. آماده کردن خونه ۲۶

۱۱. سلامت عمومی قبل از عمل ۲۸

۱۲. کیف بیمارستان و نقش همراه ۲۹

بخش ۳: بیمارستان و دو هفته‌ی اول ۳۲

۱۳. روز عمل و بیمارستان ۳۳

۱۴. درد و دارو ۳۴
۱۵. ورم، یخ و بالا نگه داشتن پا ۳۶
۱۶. صاف شدن زانو: اولویت اول ۳۸
۱۷. تمرین‌های روزهای اول ۴۰
۱۸. علائم خطر و مراقبت از زخم ۴۲

بخش ۴: هفته‌ی ۲ تا ۱۲ ۴۵

۱۹. خم شدن زانو: رسیدن به ۹۰ و ۱۱۰ درجه ۴۶
۲۰. راه رفتن: از واکر به عصا به بدون عصا ۴۷
۲۱. پله ۴۹
۲۲. خواب، خلق و درد شبانه ۵۱
۲۳. کارهای روزمره و رانندگی ۵۳
۲۴. وقتی پیشرفت کنده ۵۵

بخش ۵: برنامه‌های تمرینی مرحله‌به‌مرحله ۵۸

۲۵. چطور تمرین کنم: مقدار، شدت و پیشرفت ۵۹
۲۶. مرحله‌ی ۱: روز ۰ تا هفته‌ی ۲ ۶۱
۲۷. مرحله‌ی ۲: هفته‌ی ۲ تا ۶ ۶۳
۲۸. مرحله‌ی ۳: هفته‌ی ۶ تا ۱۲ ۶۵
۲۹. مرحله‌ی ۴: ماه ۳ تا ۱۲ ۶۷

۳۰. برنامه‌ی نگهداری مادام‌العمر و برنامه‌ی پیاده‌روی ۷۰

۳۱. پروتکل روزهای شعله‌ور شدن درد ۷۳

بخش ۶: کتابخونه‌ی تمرین‌ها ۷۷

بخش ۷: زندگی با زانوی جدید ۱۳۹

۳۲. ورزش و فعالیت با زانوی جدید ۱۴۰

۳۳. زانو زدن، نماز و نشستن روی زمین ۱۴۱

۳۴. سفر، فرودگاه و دندون‌پزشکی ۱۴۳

۳۵. وزن، تغذیه و عضله ۱۴۵

۳۶. راهنمای همراه ۱۴۸

۳۷. برنامه‌ی ۱۰ دقیقه‌ای روزانه ۱۵۰

بخش ۸: پرسش‌ها، جدول‌ها و واژه‌نامه ۱۵۲

۳۸. ۵۰ سؤال رایج ۱۵۳

۳۹. جدول‌های پیگیری ۱۶۰

۴۰. واژه‌نامه ۱۶۴

منابع علمی ۱۶۵

پیش‌گفتار

تعویض مفصل زانو یکی از موفق‌ترین جراحی‌های پزشکیه؛ ولی **جراحی فقط نیمی از کاره.** نیمه‌ی دیگه، کاریه که خودت قبل و بعد از عمل انجام می‌دی.

جراح مفصل رو عوض می‌کنه؛ ولی **صاف و خم شدن زانو، قدرت ران، راه رفتن بدون لنگیدن و برگشت به زندگی**، نتیجه‌ی هفته‌ها و ماه‌ها تمرین منظمه. خیلی از مشکلات بعد از عمل، مثل زانویی که کامل صاف نمی‌شه یا ران ضعیفی که سال‌ها ضعیف می‌مونه، با برنامه‌ی درست قابل پیشگیری‌ان.

این کتاب از **۶ هفته قبل از عمل** شروع می‌کنه و تا **یک سال بعد** همراهت میاد.

- **بخش ۱** تصمیم: کی وقتشه، چه انتظاری داشته باشم، و چه سؤال‌هایی از جراح بپرسم.
- **بخش ۲** ۶ هفته آمادگی قبل از عمل: تمرین، خونه و سلامت عمومی.
- **بخش ۳** بیمارستان و دو هفته‌ی اول: درد، ورم، صاف شدن زانو و علائم خطر.
- **بخش ۴** هفته‌ی ۲ تا ۱۲: خم شدن، راه رفتن، پله، خواب و کارهای روزمره.
- **بخش ۵** برنامه‌های تمرینی مرحله‌به‌مرحله.
- **بخش ۶** کتابخونه‌ی تصویری تمرین‌ها.
- **بخش ۷** ورزش، نماز، سفر، تغذیه، راهنمای همراه و برنامه‌ی ۱۰ دقیقه‌ای.
- **بخش ۸** جواب سؤال‌های رایج، جدول‌ها و واژه‌نامه.

دکتر مکس زینلی

فیزیوتراپیست

بخش ۱

تصمیم

تعویض مفصل زانو چیه، کی وقتشه، چه انتظاری داشته باشم، خطرها، سؤال‌هایی از جراح، و باورهای غلط.

تعویض مفصل زانو چیه؟

زانوی آرتروزی

در آرتروز پیشرفته، **غضروف** صاف و براقی که سر استخوان‌ها رو پوشونده نازک و ناهموار شده. نتیجه: درد، سفتی، ورم و گاهی کج شدن پا.

در جراحی چه اتفاقی میفته؟

جراح سطح آسیب‌دیده‌ی استخوان ران و ساق رو برمی‌داره و **پوشش فلزی** جاش می‌ذاره. بین دو قطعه‌ی فلزی، یک **لایه‌ی پلاستیکی محکم** قرار می‌گیره که نقش غضروف رو بازی می‌کنه. گاهی پشت کشکک هم پوشش پلاستیکی می‌گیره.

تعویض مفصل یعنی **روکش کردن سطح مفصل**؛ نه بیرون آوردن کل زانو.

انواع

نوع	
تعویض کامل	هر سه بخش زانو؛ رایج‌ترین

نوع	
تعویض نیمه	فقط یک بخش (معمولاً داخلی)؛ برش کوچیک‌تر، برگشت سریع‌تر؛ برای همه مناسب نیست

عمر مفصل

بیشتر مفصل‌های امروزی **سال‌های طولانی** کار می‌کنن. وزن مناسب و پرهیز از ورزش‌های پرضربه، به عمر مفصل کمک می‌کنه.

کی وقتشه؟

اول، درمان‌های غیرجراحی

بیشتر رهنمودها می‌گن قبل از جراحی، **درمان‌های غیرجراحی** به‌شکل کامل امتحان بشه: تمرین درمانی، کاهش وزن (اگه لازمه)، آموزش، و داروهای مناسب.

در کارآزمایی **Skou** و همکاران (NEJM، ۲۰۱۵)، گروهی که **تعویض مفصل + درمان غیرجراحی** گرفتن، بعد از یک سال درد و عملکرد بهتری داشتن؛ ولی **عوارض جدی** هم بیشتر بود. در گروهی که فقط درمان غیرجراحی گرفتن، **بیشتر افراد** در طول اون یک سال جراحی نکردن و بهبود هم داشتن.

یعنی: جراحی برای خیلی‌ها انتخاب درستیه؛ ولی **همه‌ی زانوهای آرتروزی جراحی نمی‌خوان.**

نشونه‌هایی که شاید وقتشه

☐	
	درد **با وجود** چند ماه تمرین منظم و درمان مناسب، زندگیت رو محدود کرده
	درد **شبانه** که خواب رو به هم می‌زنه

☐	
	راه رفتن، پله یا کارهای روزمره خیلی سخت شده
	عکس، آرتروز **پیشرفته** نشون می‌ده
	خودت آماده‌ی یک دوره‌ی توان‌بخشی چندماهه هستی

نکته‌ی دکتر مکس

اگه هنوز تمرین درمانی منظم رو امتحان نکردی، کتاب‌های «زانو» و «آرتروز» در کتابخانه‌ی دکتر مکس.

فصل ۳

انتظارات واقع‌بینانه

بیشتر افراد راضی‌ان

در مطالعه‌ی **Bourne** و همکاران (۲۰۱۰)، حدود **۸۱ درصد** از افراد بعد از تعویض کامل زانو از نتیجه راضی بودن. یعنی تقریباً از هر ۵ نفر، یک نفر **کاملاً راضی** نبود.

در مرور سیستماتیک **Beswick** و همکاران (۲۰۱۲)، حدود **۱۰ تا ۳۴ درصد** افراد بعد از تعویض زانو، درد طولانی‌مدت نامطلوب گزارش کردن.

چه چیزی معمولاً بهتر می‌شه؟

معمولاً	
درد آرتروز	خیلی کمتر
راه رفتن و پله	بهتر
خواب	بهتر
صاف شدن پا (در زانوی کج)	بهتر

چه چیزی ممکنه کامل برنگرده؟

زانو زدن	ممکنه ناراحت‌کننده بمونه